

Foneticament : voix audio occitane

La comuna de Marçalés vos soata benveguda sul site funerari de Bòria Nueva e vos convida de lo respectuosament visitar.

Las alèias capeladas de l'Ostal del Lop

Dels monuments per los mòrts e los vivents

Veiquí 200 000 ans d'aquí apareisson los prumièrs gestes funeraris, puèi las idèas an circulat, las costumias an pauc per pauc evoluat : l'Òme a encrosat sos mòrts.

Quó fai 7 000 ans, en Perigórd, nos aujòls caçaires-culheires descubron, al contacte d'autres gropes de poblacion, l'agricultura e l'elevatge. L'adopcion progressiva d'aquelas practicas novelas menan las comunautats a se sedentarizar. Totjorn estreitament ligadas amb la natura que lor permetiá la vita e, sensiblas a la memòria dels aujòls, beneficiaras d'idèas venant del costat atlantic aquelas comunautats organizan lor territòri en lo jalonar de pèiras que van resistar al temps : las pèiras levadas (menirs).

La societat neolitica (6 000 a 2 000 ans avant lo Crist) vai dels còps donar als gestes simbolicos devèrs sos defuntats una dimension arquitecturala e cultuala enquèra jamai vista. Dels monuments megalitics pertocants, de veire per tots, amb de las grandas crambas sepulcralas (dolmèns) son quilhats per recebre e conservar las rèstas de qualques membres del grope.

La bastison d'un dolmèn necessitava la mesa en òbra de tecnicas variablas segon las contradas e subretot un important esfòrc collectiu. Lo luèc per lo quilhar èra longament pensat. Teniá compte dels autres megalics de l'endrech, de la topografia del luèc, de la cobèrta visuala, de sa posicion geografica dins lo territòri mai benlèu d'autres elements tanben : los devinaires d'aiga tròban cada còp sos cada monument per lo mins una vena d'aiga. Una exigència particuliera fuguèt constatada sus la causida de las ròcas. Las pèiras son tiradas de carrièras especificas : sus plaça per Marçalés, qualques còps a mai de 10 km per d'autres monuments de Dordonha. L'aisse e l'obertura de la cramba sepulcrala podián correspondre a dels moments astronomicos particuliers (levar o coijar del solelh als solticis per exemple).



Pentre Ifan al solstici d'estiu (Crédit photo Lee Walker UK)

A passadas, los pòbles primitius an completament integrat los aujòls dins lor vita, lor paisatge. Lo grop causisiá los que las restas (o solament una partida) devián èstre depausadas dins lo dolmèn amb qualques causas representativas (apchas polidas, ustilhs de pèiras de fuèc, belòias) e de las ofrendas (gatges) tornadas trobadas al moment dels escavaments. Podiá existir un culte amb de las praticas particulieras. De las traças d'acapçaments constructius exteriors, de decoracion interiora son tornadas trobadas. L'usatge repetitiu del monument a qualques còps entrainat d'autres intervencions coma la reduccion de còrps e lo renjament dels òssaments.



Material trobat als sègles passats dins l'alèia funeriàra de Grezac a Auradou (Òlt e Garona) e de veire al musèu de Salvatèrra la Lemança.

Dins aquelas ancianas societats onte las cresenças e la vita quotidiana estavan mai intimament ligadas, aquels monuments devián probable jogar un ròtle pus large qu'aquel d'una simpla sepultura : luèc de vita religiosa, de memòria, ustilh d'astronomia ... estructurant benlèu la vita sociala e politica.

Longtemps après l'avaliment de lors bastisseires qualques uns d'aquels monuments an contunhat de servir de tombes per lo mins jusc'a l'atge dels metals.

Mentretant, sus la fin del Neolitic vèn una la volontat de modificar la plaça dels mòrts dins la societat e de « barrar » aquels ustilhs de contacte. Aquels monuments son passats d'usatge. Qualques uns, quò fai de las milliassas d'annadas fuguèron respectuosament desacralizats, en partida desmargats, olhats ... L'erosion faguèt son òbra. Los peirièrs e d'autres bastisseires an aprofiechat d'aquelas plan bravas merchandiás.

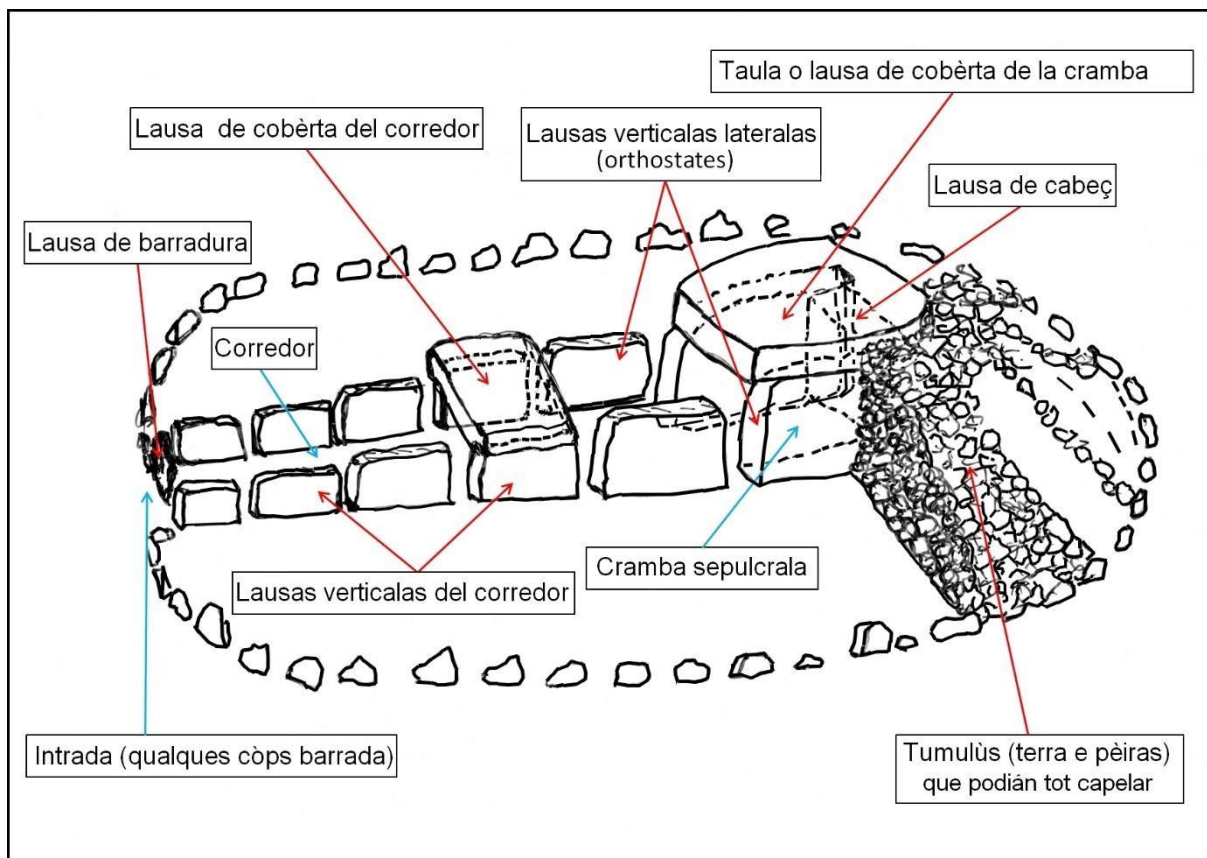
Supòrts de l'eimaginacion (subretot an sègle XIX), aqueste tesmoenhs d'ancianas religions fuguèron crestianizats, destruits o diabolizats « Pèira del Diable », « ròcas de las fachilhièras » o signalats per èstre lo chas d'una bèstia dangeirosa per exemple lo lop « Ostal del Lop ».

Lo costat enigmatic de talas bastisons a atisat, de tots temps, la curiositat. Los escavaments inconsiderats dels cercaires de tresaur a destruit de jamai lor contengut e esfaçat definitivament una partida de nòstra istòria.

Aquelas doas bastisons megaliticas de la fin del Neolitic (entre 3500 e 2200 avant l'èra crestiana) serviguèron de sepultura collectiva. Son del tipe de las alèias capeladas que l'òm ditz « d'Aquitània », una varianta regionala de las alèias capeladas que constituèron una evolucion dels dolmèns a corredor.

L'alèia capelada dita « d'Aquitània » se caracteriza per una cramba sepulcrala pus lèu estrecha precedida d'un corredor d'accès, aquí de mèma largor. De las grossassas pèiras de coberta èran pausadas en equilibri sus doas rengadas de pèiras verticalas. Las pèiras de coberta e la nautor del corredor anavan en s'amenudar de la cramba a la dintrada. Qualques còps una pèira separava las doas partidas. Lo sòl devant reçaubre los defunts o las despolhas èra d'abòrd nivelat o lausat.

Aquelas sepulturas èran en general, enrodadas e mai recobèrtas d'un pilòt de tèrra e pèiras sabentament pausadas formant un tumulùs e donant de creire a una cròsa artificiala.



Aquelas informacions istoricas e interpretacions son confòrmas a l'estat dels sabers en 2023.

Per preservar aquel patrimòni excepcional, la comuna a tornat crompar los terrenes e los monuments a l'ancian propietari. Los ediles de Marçalés an puei pauc a pauc adobat lo site amb suènh, per permetre a las generacions actualas e futuras de préner coneissença del saurefar dels aujòls del Perigòrd.

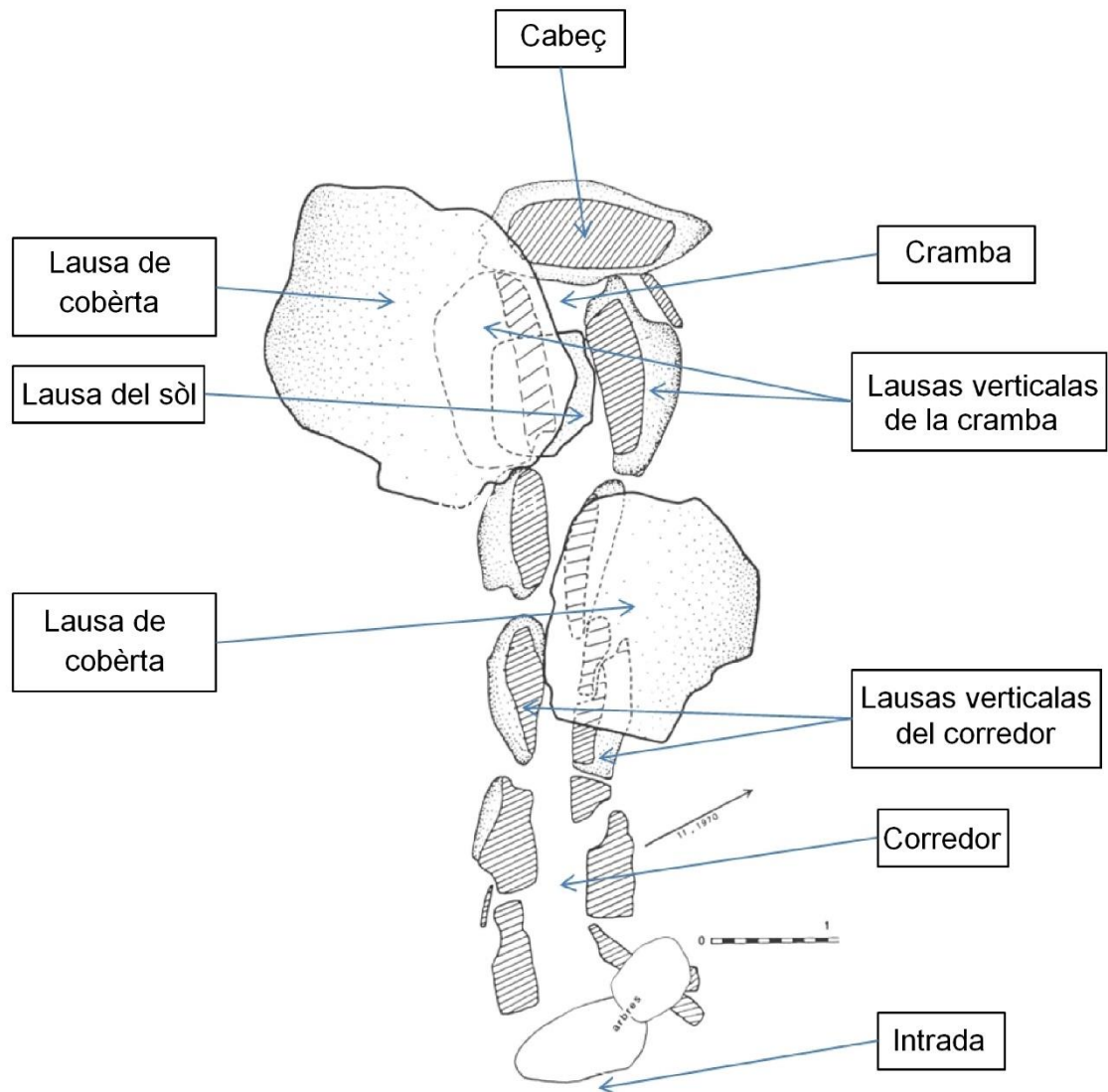
Es necessari de rapelar lo Còdi del Patrimòni : que tot escavament, sondatge, prospeccion, se pòt far sonque sus autorizacion prefectorala. Tota descobèrta fortuita d'objècte deu èstre senhalada en merariá, material reputat poder pas aparténer a son inventor mas a l'Estat.



Finançat amb lo concurs del Departament de Dordonha dins l'encastre del budgèt participatiu Dordonha-Perigòrd.

Grop Arqueologic « Mons-Paciarus » dich Grop Arqueologic de Mont Pasièr.

L'alèia capelada « Ostal del Lop » n°1



Segon lo croquadis de Jean CLOTES.

Es estada destrencha de la vegetacion arborada que l'aviá envosida e endomatjada.

Las dimensions actualas son a pus près de 7 m 50 sus 45/50 cm de large. Deviá mesurar 9 m 90 del cabeç a l'intrada.

Es orientada al 123° nord.

Es constituada de grandas lausas de calcari calcedonian que aflora dins la selva a l'entorn. La calcedònia, constituent de la pèira de fuèc, es compausada de selse (SiO_2) quasi pur.

La cramba sepulcrala, d'una nautor actuala de 1 m 30 , a sas doas lausas verticalas que son mai longas qu'aquelas del corredor ; es barrada costat oest per una lausa dicha « de cabeç ». Una lausa pus petita constituís son sòl.

Doas rengadas de quatre lausas verticalas fòrman una alèia de nautor descreissenta vèrs l'intrada. Es segur que d'autres lausas fuguèron destruitas per lo socal. Aquela alèia es olhada en partida.

Demòran doas lausas espessas que an servit de cobèrta :

- aquela de la cramba que a esclampiat sul costat esquèrra,
- la vesina capelant lo corredor , esclampada sus drecha.

Dels gròs bocins de pèira joncan lo tumulùs venint segurament d'un escampilhament de la cobèrta sens possibilitat de tornar trobar lor posicion iniciala.

Lo tumulùs (tèrra+blòques de calcari calcedonian) es particularament usat e afaissat.

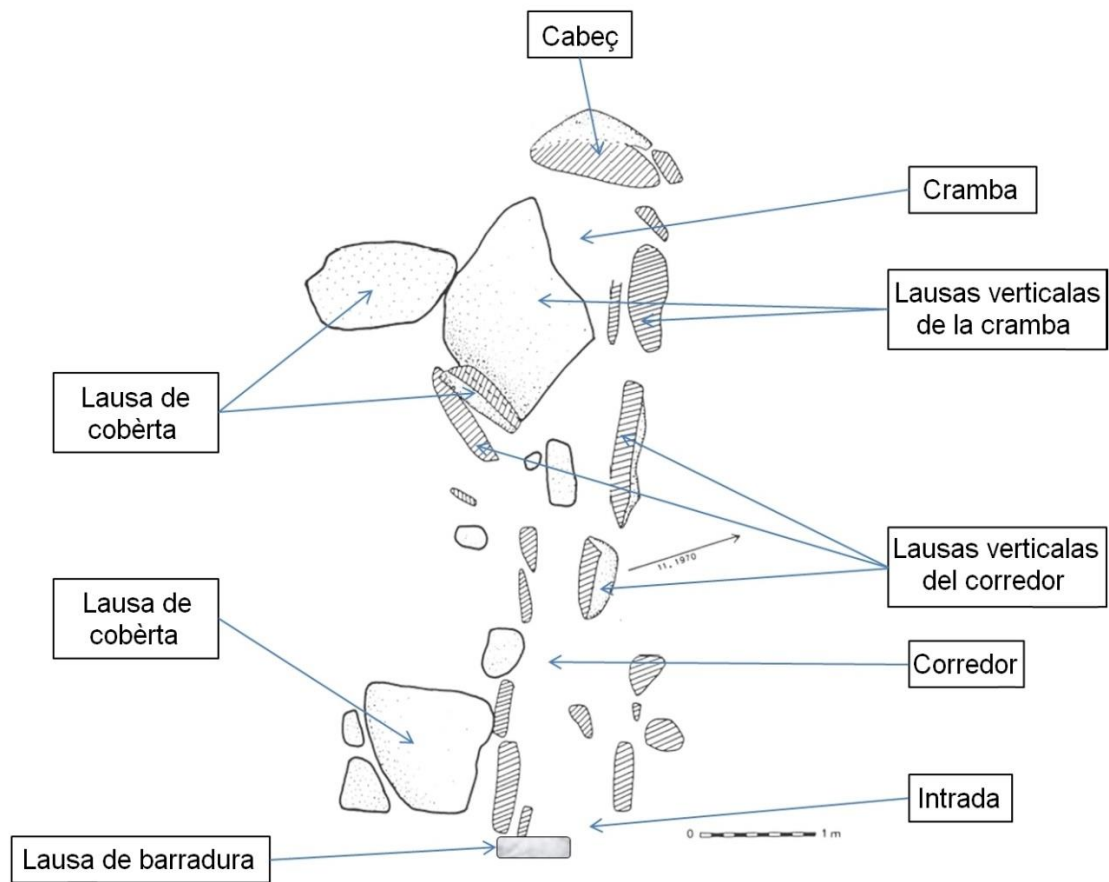
Fai actualament un oval de 15 m sus 10 m, mas deviá èstre mai reduch a l'epòca de la bastison del monument.



Finançat amb lo concors del Departament de Dordonha dins l'encastre del budgèt participatiu Dordonha-Perigòrd.

Grop Arqueologic « Mons-Paciarus » dich Grop Arqueologic de Mont Pasièr.

L'alèia capelada « Ostal del Lop » n°2



Segon lo croquadis de Jean CLOTES

Sas dimensions son de 6 m 45 sus 60 cm de large dins sa partida estrecha.

Es orientada al 123° nord coma sa vesina e plaçada sus la mesma vena d'aiga que passa jos sa cramba.

Sas lausas son fachas del calcari a pèira de fuèc local e son tumulùs es compausat de tèrra raportada e de blòques de calcari aisinats per estabilizar las lausas verticalas.

Un castanh a creschut dins la cramba sepulcrala solevant e rebutissant las lausas. Aquela cramba es barrada per una lausa de cabeç. Doas lausas verticalas devián constituir sas parets : una es enquèra en plassa, l'autra es estada solevada per l'arbre.

Una lausa de cobèrta jai al sud sul tumulùs.

Una altra lausa de cobèrta a eslimpiat tanben al sud sul tumulùs tot prè de l'intrada.

Lo corredor, comblat, es delimitat per de las petitas lausas verticalas.

Es plan rale d'aver doas alèias tan pròpchas e en connexion arquitecturala.
Poiriá estada bastida après la prumièra.



*Finançat amb lo concors del Departament de Dordonha dins l'encastre del
budgèt participatiu Dordonha-Perigòrd.*

Grop Arqueologic « Mons-Paciarus » dich Grop Arqueologic de Mont Pasièr.